

artwork

Haridus, kunst ja kultuur:

Koostöise õppimise ja töötamise juhend

Seda projekti on rahastatud Euroopa Komisjoni toetusel. See väljaanne kajastab ainult autori seisukohti ja komisjon ei vastuta selles sisalduva teabe võimaliku kasutamise eest.

Sisukord

Ülevaade	3
Õppeeesmärgid	3
1. Sissejuhatus	4
Koostööine ehk koostöös vs koostööpõhine õppimine ja töötamine	5
Koostöös õppimine ja töötamine: kolmanda ruumi loomine	6
Transformatiivse õppimise neli osa	6
Kunstnike roll erialaüleses kontekstis	8
Koostöösse sisenemine	9
2: Koostöise õppimise ja töötamise meetodid	11
Vastastikune õppimine	11
Disainmõtlemine	11
Pööratud õpe	13
Avatud ruum	13
Baarilaager (<i>Barcamp</i>)	14
3: Koostöise õppimise ja veebis töötamise tööriistad	15
Padlet	15
Google Jamboard	16
Moodle	16
4: Koostööine õppimine ja töötamine – kogemuste vahetamine	17
5: Kuidas? Hariduse / kunstide / kultuuri koostöisus	21
Eesti: Jutupeatust	21
Saksamaa: kultuuri- ja keelelaagrid	23
Austria: LERNKUNST	26
6: Koostöise õppimise ja tööprotsesside hindamine	28
Kriitiliste sõprade ring	28
Esteetiline päevik	29
Viited	30
Projektipartnerlus ja vastutusest loobumine	32

Ülevaade

Käesolev juhend on suunatud kunstnikele/kultuuritöötajatele ning ka täiskasvanuhariduse tegelevatele töötajatele. Juhendi eesmärk on toetada neid ühise haridus- ja koolitustegevuse arendamisel erinevate kasusaajate huvides, võimaldada neil õppida üksteisega koos, teineteiselt ja üksteise sektorite üleselt. Koostöiselt õppides ja töötades saavad juba olemas olevad teadmised jagatud kõigile asjaosalistele: alates jaotatud teadmistest kuni jagatud teadmiseni.

Juhend põhineb ARTWORK projekti konsortsiumi koostöiste õpikeskkondade kogemustel. See võimaldab kasutajatel luua omale sobivaid viise üksteiselt õppimiseks ja üksteisega koos töötamiseks mitmesugustes rühmades.

Juhend sisaldab koosõppimise ja -töötamise teoreetilist raamistikku ning praktilisi nõuandeid, soovitatud meetodeid koostööks, kogemusi ja praktilisi näiteid projektipartneritelt ning erinevaid lähenemisviise vastastikuse tegevuse edukaks hindamiseks.

Õppeeesmärgid

3

Selle juhendi eesmärk on anda teile kui kunstnikule / kultuuritöötajale / haridustöötajale oskuseid koostöise õppimise ja töötamise ruumide arendamiseks.

Rakendades selles juhendis toodud meetodeid ja tegevusi, saate:

- õppida tundma koostöise õppimise ja töötamise põhimõtteid,
- õppida praktilisi meetodeid ja tööriistu – vahetult kui ka digitaalselt – koostöiseks õppimiseks ja töötamiseks ning nende rakendamist,
- saada kasu praktikute jagatud kogemustest koostöise töötamise ja õppimise vallas,
- õppida praktilisi näiteid kunstnike/kultuuritöötajate ja haridustöötajate vahelisest koostööõpetusest,
- õppida hindama ja hindama koostööpõhiseid õpitulemusi.

1. Sissejuhatus

Haridusega seotud väärtused on sageli seotud käegakatsutavate tulemustega, seades eesmärgiks inimeste kohandamise ühiskonda. Kunstipraktika ei ole õppimise distsipliin, vaid siin ja praegu olemise praktika, mille eesmärk on eelkõige eneseareng. Kuid kas see on vastuoluline?

Haridus tähendab sageli reageerimist praegustele individuaalsetele ja ühiskondlikele väljakutsetele. Nende vajaduste rahuldamiseks sobib eriti hästi kunsti ja kultuuri avatus. Õppijad saavad hõlpsamini kohandada teavet mitteformaalsetes protsessides väljaspool traditsioonilisi õppimiseks loodud asutusi. Tõepoolest, kogu Euroopas toimub kunstnike/kultuuritöötajate ja õpetajate vahel üha rohkem vastastikuseid tegevusi uute ja loovate õppemeetodite rakendamisel.

Tüüpilised näited on:

- Teise keele õpe koos kunstiliste tegevustega, nt nagu seda on jutuvestmine, näitlemine, maalimine;
- Filmimise kasutamine kultuurilise mõistmise parandamise vahendina kultuuride vaheliseks õppimiseks.

Õpetamise ja koolituse seisukohast on sageli just õpetajad/koolitajad kui hariduseksperdid, kes seavad õppekava raamistiku ja õpieesmärgid omavahelistes tegevustes. Kunstnikud võtavad sageli toetava rolli, mõjutamata aktiivselt pedagoogilist sisu. Koostöö võimaldamiseks soovitab ARTWORK projekti konsortsium enne vastastikuse õpetamise ja koolituse läbiviimist mõlemapoolset õppeprotsessi:

- Kunstnikud/kultuuritöötajad peaksid pedagoogilise tegevusega tegelemiseks omandama täiskasvanuhariduse põhitõed.
- Täiskasvanuhariduse õpetajad peaksid tundma õppima kunsti/kultuuri panuse võimalusi ja eeliseid õppeprotsessides.

Koostöise õppimise protsessid võivad aidata osalejatel jagada oma individuaalseid teadmisi hariduse ja koolituse aluste kohta kunsti- ja/või kultuuritööga, näiteks õppekavatöoga (st õpikeskkonnad, õpieesmärgid, erinevad õpetamis- ja õppimisstiilid, kvaliteedijuhtimine ja õppeprotsesside hindamine) ning tugevdada vastastikust kultuurilist ja kunstilist mõistmist (sh õppimiseks sobivate kultuuri- ja kunstikäsitluste tundmaõppimist, nagu teatripedagoogilised lähenemised, kujutatav kunst, loovkirjutamine). See toob kaasa õpetamis-/koolitusvõimaluste paranemise, kaasates ülalnimetatud osalejaid.

Koostööine ehk koostöös vs koostööpõhine õppimine ja töötamine

Mis vahe on koostöisel ehk koostöös ja koostööpõhisel õppimisel ja töötamisel? Mõlemat mõistet – koostööine ja koostöö – kasutatakse sageli sünonüümidena, kuid need erinevad üksteisest: koostöö tähendab, et kõik grupi liikmed on koos pidevas vahetuses projekti ja selle lahenduse osas; koostöös jagatakse projekt spetsialistide vahel alamprojektideks ja nende tulemused pannakse kokku.

Koostöö toimub siis, kui kaks või enam inimest teevad koostööd ühise eesmärgi saavutamiseks. Koostöös ehk koostööine õppimine ja töötamine julgustab suhtlemist õppe- ja/või töörühma liikmete vahel ning soodustab seega intensiivset ja peegeldavat seotust teemaga. Grupiliikmed peavad omavahel koostööd tegema ja oma koostööd pidevalt üle vaatama. See toetab ka sotsiaalsete pädevuste edasist arengut.

Koostööpõhine töötamine on suunatud grupi õppeprotsessi soovitud tulemusele. Sellise tööviisi puhul vastutavad kõik rühma liikmed tulemuse osalise aspekti eest. Lõpuks annab kõigi osaaspektide summa kogu rühma tulemuse. Sellisel juhul teadmiste jagamine või ühine arendamine ei ole tingimata ette nähtud.

Koostöös ehk koostööine õppimise ja töötamise puhul on esiplaanil grupi protsess. Ühine teadmiste jagamine ja arendamine ning üksikute liikmete suhtlemine viivad tervikliku tulemuseni.

Grupi dünaamika (Pilt © VNB)

Koostöös õppimine ja töötamine: kolmanda ruumi loomine

Kui me räägime õppimisest ja koostööst ühelt poolt kunstnike/kultuuritöötajate ja teiselt poolt haridustöötajate vahel, siis kus see juhtub: kas kunstiruumis või haridusruumis või kolmandas ruumis?

Tegelikult põhineb kolmanda ruumi teooria, mida algselt 2008. aastal kõrgharidussektoris tutvustas Briti kõrgharidusteadlane Celia Whitchurch, ideel, et lisaks klassikalistele kõrgkoolidele, kus on akadeemiline ja administratiivne personal, on tekkinud ka kolmas ruum „Third Space“, kus haldus- ja akadeemilise töö piirid on hägused ¹.

Kunstnike/kultuuritöötajate ja haridusekspertide vaheliste suhete ülekandmisega satuvad koostöises protsessis osalejad töö- ja õppimissuhete konstellatsiooni, mis võib arendada erilist dünaamikat. Kolmas ruum võib luua intensiivsema kontakti eri sektorite osalejatega, nagu see varasemalt oli kunsti, kultuuri ja hariduse vahel. Lisaks saavad kolmanda ruumi osalejad vahendada kunsti-/kultuuri-/haridussektori esindajaid, olles uue koostöise õppimise ja koostegemise viisi esindajad.

Transformatiivse õppimise neli osa

Kunstiliste lähenemisviiside kaudu saavad igas vanuses õppijad esteetilisi kogemusi ning treenida ja peegeldada oma esteetilist taju. Sümbolid ja märgid oma mitmekesisuses ja mitmetähenduslikkuses võimaldavad neil uurida maailma. Kui kunsti- ja kultuurivaldkonnas tegutsejad järgivad „kultuurihariduse“ kontseptsiooni, see võib olla kriitilise pedagoogilise ja sotsiaalse hoiaku väljendus, rakendades kultuurihariduse põhimõtteid nagu osalus ja veasõbralikkus. Nende elementide tõttu on kunstitööl hariduskeskkondades suur transformatiivne potentsiaal.

Nii kunstnikel, kultuuritöötajatel kui ka pedagoogidel on hulk individuaalseid pädevusi, mis on põimitud nende kogemuspõhiste vaatenurkade, mõtteviiside ja mõtteharjumustega. Kuid kuidas oleks võimalik need erinevad pädevused teha kättesaadavaks kõikidele, et tagada eri gruppide vahel edukat koostööd?

Üheks võimaluseks võib olla grupiliikmete vahelise vastastikuse õppimisprotsessi käivitamine, mille käigus erinevad pädevused muudetakse jagatud teadmisteks. Transformatiivne õpe keskendub vaatenurkade muutumisele ². Näiteks aktiivne osalemine kursustel ja tegevustes, kus puututakse kokku teistmoodi kogemuste ja

¹Whitchurch, C. (2008): lk 378j.

²Mezirow 2012: lk 81

nägemustega võib laiendada osalejate mõtteharjumusi ja olukordade tõlgendamise mustreid.

Transformatiivse õppimise kesksedeks pädevusteks 21. sajandil peetakse: *suhtlemist, koostööd, loovust ja kriitilist mõtlemist*.³

Suhtlemine

Suhtlemine on mõtete selge väljendamine, arvamuste terav sõnastamine, sidusate juhiste edastamine ja teiste motiveerimine mõjutava kõne kaudu. Tõhusaks töötamiseks rühmas on vaja edastada mõtteid ja ideid selgelt ja mõjuvalt erinevatele sihtrühmadele, kasutades erinevaid formaate. Koostöise rühma liikmed peavad suhtlema tõhusalt, et toetada isiklikku ja rühmaõppimist ning peavad ka oskama teabe jagamiseks kasutada olukorda sobivaid meediume ja keskkondi.

Koostöö

Nagu eespool mainitud, tähendab koostöö seda, et kaks või enam inimest teevad koostööd ühise eesmärgi saavutamiseks. Selle eelduseks on meeskonnaliikmete oskus teha koostööd erinevate inimrühmadega, sealhulgas erinevatest kultuuridest pärit inimestega, valmisolek olla paindlik ja teha kompromisse ühise eesmärgi saavutamiseks, samuti valmisolek vastutuse võtmiseks.

Loovus

Loovus õppimises on võime luua uusi, mitmesuguseid ja ainulaadseid ideid. Loominguline mõtlemine tähendab asjade vaatamist teisest vaatenurgast ja väljumist tavapärastest reeglitest, tavadest või normidest. Loomingulised oskused hõlmavad oskuseid kasutada erinevaid loovustehnikaid uute ideede väljamõtlemiseks ja arendamiseks. Loovus hõlmab ka võimalust oma ideid välja töötada, täpsustada, analüüsida ja hinnata, et parandada ja maksimeerida loomingulisi jõupingutusi. Loominguline töötamine aitab osalejatel anda käegakatsutavat panust valdkonda, kus uuendus toimub.

Kriitiline mõtlemine

Kriitiline mõtlemine hõlmab loogilist mõtlemist ja oskust arutleda ning analüüsida, sealhulgas selliseid oskusi nagu võrdlemine, klassifitseerimine, järjestamine, mustrite loomine, sidumine, analoogiate leidmine, planeerimine, hüpoteeside püstitamine ja kritiseerimine. Tänapäeva õppijad peavad arendama kriitilise mõtlemise oskusi, õppides olukorra mõistmiseks kasutama erinevaid arutlusviise, näiteks deduktiivset ja induktiivset lähenemist. Nad peavad koguma asjakohast teavet, esitama olulisi

³ 4C mudel ulatub tagasi USA algatuse P21 (Partnership for 21st Century Learning) juurde, mille raames on ühendanud jõud ettevõtluse, hariduse ja poliitika eksperdid, et mõtiskleda hariduse üle digiajastul. 4C-ga on nad kirjeldanud niinimetatud "nelja pädevust 21. sajandiks".

küsimusi, mis selgitavad seisukohti ja aitavad probleeme lahendada. Pärast sobivate kriteeriumide valimist peavad õppijad tegema otsuseid või leidma alternatiive usaldusväärsete valikute tegemiseks.

Viimastel aastatel on kriitilist mõtlemist kui pedagoogilis-didaktilist distsipliini aina enam edasi arendatud normikriitilise mõtlemise küsimuseks. *Normikriitilise mõtlemise* eesmärk on olla kriitiline ühiskonna normide ja struktuuride suhtes, mis väljendavad fundamentaalseid hoiakuid ja enamuse õigust määratleda seda, mis on normaalne ja mis on sellest hälbiv. Praktikas on need sageli soonormid, seksuaalnormid ja vaated etnilis-kultuuriliste vähemuste kohta, mis koolis ja õppetöös võivad tunduda teatud õpilastele ja õpetajatele rõhuvad ning tõrjuvad.

Kunstnike roll erialaüleses kontekstis

Kunst ei pea olema väheste privileeg. Mis oleks, kui kunsti mõistetak avaliku teenusena, mis on kõigile kättesaadav? Milline võiks olla kunstnike roll koostööpõhises hariduskeskkonnas ja kuidas sel teel tegeleda olemasolevate takistuste minimiseerimisega? Kunstnike või kunsti ja kultuuriga tegelejate rolli praegu eksisteerivas keerulises ja mitmekihilises süsteemide, osaliste ja meediumite võrgustikes ei ole lihtne kontseptualiseerida ja kirjeldada.

Vastuste leidmiseks viis Helsingi Kunstide Ülikool (Uniarts) läbi Soome Akadeemia Strateegilise Teadusnõukogu rahastatud projekti ⁴ ArtsEqual (2017) raames pilootprogrammi, mille raames uuriti kunstilise sekkumise võimalusi kunstivälistes organisatsioonides ning uurite sekkumiste mõju. Projekti eesmärk oli:

- uurida kunsti ja kunstiharidust kui muude haridusvaldkondadega võrdset avalikku teenust, vaadeldes seda uuest, terviklikust ja süsteemsest vaatenurgast;
- uurida, kuidas kunst kui avalik teenus võiks edendada võrdsust ja heaolu ühiskonnas;
- analüüsida erinevaid kunstihariduslikke sekkumisi ning nende mõju võrdõiguslikkusele ja heaolule koolides, eakate hoolekandes, mitmekultuurilises noorsootöös, puuetega inimeste teenistuses ja vanglates;
- uurida uusi kunsti- ja kunstiharidusel põhinevaid sotsiaalseid uuendusi ja ja hinnata nende sotsiaalset mõju;
- julgustada ületama institutsionaalseid piire (kunsti, hariduse, sotsiaalvaldkonna, hoolekande, kultuuri vahel).

⁴Põhjaliku aruande ArtsEquali projekti ja selle tulemuste kohta leiate siit:
<https://www.academia.edu/49232207>

Ühe uuringust tulenenud avastusena võib tuua välja ohu, et kunstnike töö erialaüleses kontekstis, näiteks koostöös haridustöötajatega, võib viia olukorrani, kus loomeinimeste kunstiline pädevus allutatakse teiste pädevuste, nt kriitilise mõtlemise või muude täiskasvanuhariduse võtmepädevuste järel teisesteks.

Protsessid, milles kunstnik ei saa ennast täielikult väljendada kasutades kunsti valdkonnast tulenevaid tugevusi ja eripärasid, võivad loomeinimesi viia identiteedikonfliktideni. Kunstnike jaoks on koostöise protsessi puhul oluliseks väljakutseks oma professionaalsete väärtuste eest seismine ja võimaluste leidmine oma professionaalsete oskuste ja praktika integreerimisel hariduslikku konteksti.

Sedalaadi identiteedikonfliktide vältimiseks peab ArtsEquali projektimeeskond oluliseks, et kunstiüliõpilastele teadvustatakse erinevate kunstipraktikate aluseks olevate diskursuste ajaloolist ja kultuurilist eripära ning tugevusi. Samuti on vaja kunstnikele, kes soovivad praktiseerida koostöiseid meetodeid, tutvustada kunstniku rolli ja võimalusi võtta vastutust praeguses kiiresti muutuvast ühiskonnas.

Koostöösse sisenemine

Koostöiselt töötamine kõlab paljutöotava lähenemisviisina. Milline on aga sobiv tee selleni jõudmiseks?

Üks võimalus on püüda luua keskkonda, milles tekib koostöine voog. Voo mõiste võttis kasutusele Mihaly Csikszentmihalyi, kes on üks positiivse psühholoogia võtmeisikuid⁵. Csikszentmihályi sõnul eeldab vookogemusse sattumine osalejate arusaamist eesmärkidest ning võimet ja aega, et süvenenult keskenduda eesmärgi saavutamisele, samuti teadmist, et tegevus on võimetekohane, kuid samas ka väljakutseid esitav. Voo seisund ei teki protsessis, kus on liiga palju ärevust ja liiga rasked väljakutsed või – vastupidi – liiga kergesti saavutatavad ülesanded. Voo seisund on kui rahulik vee voolamine ning kunst kui meedium pakub sellise seisundi saavutamiseks

Csikszentmihalyi sõnul aitab voo seisundi saavutamisele kaasa kaheksa peamist tegurit:

- Selge eesmärgi seadmine ja arusaam eesmärgi poole liikumise protsessist
- Intensiivne, fokuseeritud keskendumine konkreetsele ülesandele
- Tasakaal oskuste ja eesmärgi saavutamiseks vajalike nõudmiste vahel
- Usk oma võimekusse eesmärgi saavutamisel

⁵Vt Csikszentmihalyi, Mihaly (1996)

- Egoteadvuse ja enesekriitilise kontrolli kaotus
- Ajataju kadu või muutunud ajataju
- Sügavnenud teadlikkus protsessist
- Autoteelne kogemus (st voolu olek on sisuliselt rahuldust pakkuv)

Koostööpõhisel õppe- ja töökeskkonna voo seisundisse sisenemisel on peamised võtmetegurid:

- Selged ühised eesmärgid ja vahetu tagasiside meeskonnaliikmete vahel
- Iga meeskonnaliikme keskendumine konkreetsetele ülesannetele
- Tasakaal kõigi osaliste oskuste ja nõuete vahel
- Meeskonnaliikmete kontrolli- ja mõjutunne ülesande üle
- Peegelduva "meie"-teadvuse kujunemine
- Ajataju moonutamine või muutumine meeskonnaliikmete vahel
- Ühistegevuse ja teadlikkuse süvendamine
- Autoteelne kogemus

2: Koostöise õppimise ja töötamise meetodid

Aktiivne koostöine protsess toimub siis, kui kaasatud sidusrühmad esindavad teadmiseid struktuuridest, protsessidest ja oskustest, mis on vajalikud kõrgema koostöisuse taseme saavutamiseks: nii strateegilisel, operatiivsel ja kultuurilisel kui ka inimestevahelisel tasandil.

Selle saavutamiseks on mitmeid meetodeid, millest tõhusaimad on esitatud allpool.

Vastastikune õppimine

Vastastikune õppimine on koostöise õppimise tüüp, mille käigus osalejad töötavad paarides või väikestes rühmades, et arutada või leida probleemidele lahendusi üksteiselt õppides ja üksteist harides. Vastastikune õppimine lõhub vananenud õpimudeleid: iga osaleja on kutsutud kaasa lööma erinevates rollides - näiteks õppeija võib võtta ajutiselt teadmiste andja rolli ja astuma siis tagasi õppija rolli.

Vastastikune õppimine toimib ainult siis, kui osalejad tunnevad end piisavalt turvaliselt, et jagada oma mõtteid, kogemusi ja küsimusi. Nad peavad olema piisavalt avatud ja empaatilised, et vastu võtta konstruktiivset tagasisidet ja ka julged, et anda tagasisidet ise. Vastastikune õppimine areneb tänu sellele, et kõik osalejad on kaasatud ja vastutavad ühise õpikogemuse eest. Grupisuhtlus on vastastikuse õppimise põhielement.

Vastastikuse õppimise eeliseks on see, et see ei ole seotud ühegi koolitusmeetodiga. Praktikas on toimunud meetoditeks osutunud need, mis seovad omavahel ametlikke ja mitteametlikke õpitegevusi, nagu töövarjutamine, mentorlus ja juhendamine või toetavad enesejuhitud õppimist koos tulemuste aruteluga rühmas.

Disainmõtlemine

Disainmõtlemine on metoodika probleemide praktiliseks ja loovaks lahendamiseks, eesmärgiga luua konstruktiivne tulemus, mida on võimalik kasutusele võtta. See on inimkeskne lähenemine, mis püüab avastada ja mõista inimeste tegelikke vajadusi, takistusi ja piire. Protsess põhineb meetodeil, mis on seotud inimeste vajaduste empaatilisel mõistmisel ning otsivad tasakaalu analüütilise ja loova mõtlemise vahel.

Disainmõtlemine on kasulik, kui:

- Sul on probleem/väljakutse, millega tegeleda;
- Sul on infopuudus;
- Oled valmis oletustest vabanema.

Disainmõtlemise protsessi saab jagada kuueks etapiks ⁶. Esimesed kolm faasi (mõistmine, vaatlemine ja sünteesimine) kujundavad ruumi, kus probleem tuvastatakse ja kus seda analüüsitakse. Järgmised kolm faasi (ideestamine, prototüüpimine ja testimine) saab kokku võtta kui lahendusruumi, milles võimalikke sobivaid ideid välja töötatakse ja testitakse. Disainmõtlemise protsess on iteratiivne, mis tähendab, et protsessis erinevate faaside vahel edasi-tagasi hüppamine pole mitte ainult võimalik, vaid isegi julgustatav.

Disainmõtlemises soodustatakse sageli multidistsiplinaarsetele meeskondade loomist ja lõppkasutajatele suunatud jätkusuutlike ning realistlike lahenduste väljatöötamist (antud juhul näiteks kaasates nii kunsti-/kultuuritöö kui ka koolitajate kompetentsi). Samas eeldab disainimõtlemise protsess palju ettevalmistust, professionaalseid läbiviijaid ja piisavalt aega.

Stseenid disainimõtlemise töötoast (© VNB)

⁶täieliku sissejuhatuse (täiskasvanute) õppeprotsessides ja praktilise töötubade juhendi (6 erinevas keeles) leiate aadressilt d-learning.vnb.de

Pööratud õpe

Pööratud või ümberpööratud õpe on õppijakeskne lähenemine, mis põhineb õppijate varasematel kogemustel, huvidel ja taustal. Pööratud õppimise eesmärk on luua rohkem ruumi interaktiivseks koostööks õppijatega ja nihutada tavapärase õpetamise-selgituse etapp iseõppimisele (Kim et al. 2014).

Pööratud õppe keskmeks on idee, et suuresti tänu kõigile kättesaadavatele digitaalsetele meediumitele saavad õppijad õpitavat teemat omandada iseseisvalt ning tegelikku ühist õpperuumi saab kasutada aktiivseks teabevahetuseks, aruteludeks või praktilisteks harjutusteks. Õppijalt nõuab enesejuhtival õppimisel põhinev pööratud õpe märkimisväärselt enesedistsipliini ja õpetajal on vajalik teemad õppijate jaoks ette valmistada.

Pööratud õppe eeliseks on see, et osalejad saavad sisu läbi töötada omas tempos. Näiteks audio-visuaalseid materjale saab vaadata või kuulata nii tihti kui soovitakse. Õppijaid julgustatakse ka ise lisa uurima, kui midagi jääb arusaamatuks. Samas võib osalejate väiksem pühendumus viia selleni, et ettevalmistust teeb vaid osa grupist, tekitades olukorra, kus vastastikuse õppimise faasile eelnev omandatud teadmise tase on erinev.

Avatud ruum

Avatud ruum loob meetodilise raamistiku, milles paljud inimesed saavad oma muredega koos iseorganiseeritult tegeleda. Harrison Oweni poolt kaheksakümnendate keskel välja töötatud avatud ruumi meetodika on peamiselt meetod konverentside struktureerimiseks, mis sobib umbes 20–2000 osalejaga grupile ⁷.

Avatud ruumi iseloomustab sisuline avatus:

- Osalejad tutvustavad plenaariumil oma teemasid ja moodustavad iga teema jaoks töörühma;
- Nendes rühmades töötatakse välja võimalikud valikud/projektid;
- Tulemused kogutakse kokku.

Avatud ruumi puhul ei ole eelmääratud üksikuid teemasid. Igaüks saab esile tuua mure, mis on talle südamelähedane. Kui meetod on õigesti läbi viidud, kaasneb sellega osalejate optimism. See tekitab vastastikust mõistmist ja energiat ühiselt välja

⁷Avatud kosmosetehnoloogia mitmekeelse selgituse ja juhendi leiate aadressilt: <https://openspaceworld.org/wp2/>

töötatud ideede elluviimiseks. Olenevalt üldeesmärgist võib avatud ruumi üritus lõppeda tegevuskavaga, milles osalejad nõustuvad ellu viima töörühmade ideid.

Baarlaager

Baarlaager on metoodika, mida kasutatakse suuremate ürituste ajal ja on suunatud suurematele gruppidele. Meetod sarnaneb avatud ruumiga kuid on vabamalt korraldatud ning kus loenguid ja vestlusringe koordineerivad osalejad ise. Kõik osalejad on oodatud loengut pidama või mõttevahetusi korraldama.

Baarlaagrit saab korraldada ka veebis, kasutades koostöise töö veebipõhiseid tööriistu. Sageli on siis aga ürituses vähem spontaansust, mis on baarlaagri üks määravamaid omadusi.

Meetodi üheks haridusspetsiifiliseks vormiks on õpilaagri (*EduCamp*) formaadis korraldatud avatud konverentsid. Sarnaselt baarlaagritele arendavad konverentsi ajakava ja sisu välja konverentsil osalejad ise, kuid seda suuresti iseorganiseeruvat ja vaba "liitumiskonverentsi" põhimõtet täiendavad õpilaagris väljakujunenud tavapärasemad konverentsimeetodid, nagu paneeldiskussioonid ja avatud ruum.

3: Koostöise õppimise ja veebis töötamise tööriistad

Viimastel aastatel on loodud mitmeid veebipõhiseid koostöiseks tööks sobivaid veebitööriistu. Järgnevalt leiate neist lühikese valiku, mis on praktikas osutunud toimivaks. Keskkondi ja tööriistu saab kasutada ühiseks aruteluks ja ajurünnakuks, tekstide ja muude failide redigeerimiseks, projektide haldamiseks või virtuaalseks koostöiseks õppimiseks.

Padlet

Padlet on tarkvara, mis loob digitaalse teadetetahvli, mis võimaldab koostööd teha ja kuhu saab salvestada teksti, pilte, videoid, linke, helisalvestisi, ekraanisalvestisi ja jooniseid. Padlet on saadaval enam kui 40 keeles üle maailma.

<https://padlet.com/>

Etherpad

Etherpad on veebipõhine redaktor reaajas tekstidokumendi kallal töötamiseks. Etherpadiga saab dokumenti korraga redigeerida mitu inimest ning kõik muudatused on koheselt kõigile osalejatele nähtavad. Erinevate toimetajate tehtud muudatusi saab värvide järgi eristada. Teine mugav funktsioon sellel on võimalus teksti redigeerimise ajal redigeerimisaknas vestelda.

<https://etherpad.org/>

Google Drive

Google Drive on failimajutusteenus, mida pakub Google LLC. See võimaldab kasutajatel salvestada dokumente pilve, jagada faile ja redigeerida dokumente koos. Google Drive sisaldab kontoritarkvarapaketti, mis võimaldab dokumente, arvutustabeleid, esitlusi, graafikat, vorme ja muud koostööd teha. Google Drive'is avalikult jagatud faile saab otsida Interneti-otsingumootorite abil.

<https://drive.google.com/>

Miro

Miro on veebipõhine tahvel, mille kallal saavad koostööd teha mitmed inimesed. Tekste, graafikat, märkmeid, olemasolevaid Google'i dokumente ja videoid saab liidesesse lisada või manustada ning neid individuaalselt redigeerida või kommenteerida. Tööriist pakub ka eeltäidetud tahvlimalle, st ajurünnakute või tagasiside stsenaariumide jaoks. See võimaldab kasutajatel esitada ideid, tehes

koostööd nii asünkroonselt kui ka reaalajas. Interneti-tahvlit saab kasutada ka ideede kogumiseks, koosolekute hõlbustamiseks. või korraldage agaraid töötubasid ja tunde.

<https://miro.com/index/>

Google Jamboard

Google Jamboard on interaktiivne tahvel, mis on loodud koostöiseks meeskonnatöök. Lihtne tööriist on lisatud Google Drive'i ja oli algselt loodud Google'i pilvepõhise riistvaratahveli jaoks, kuid seda saab kasutada personaalarvutites ja mobiilseadmetes ka eraldiseisvalt. Nagu Miro, võimaldab ka see kasutajatel teha koostööd nii asünkroonselt kui ka reaalajas. Saate seda hõlpsalt kasutada, pidades samal ajal veebikoosolekut.

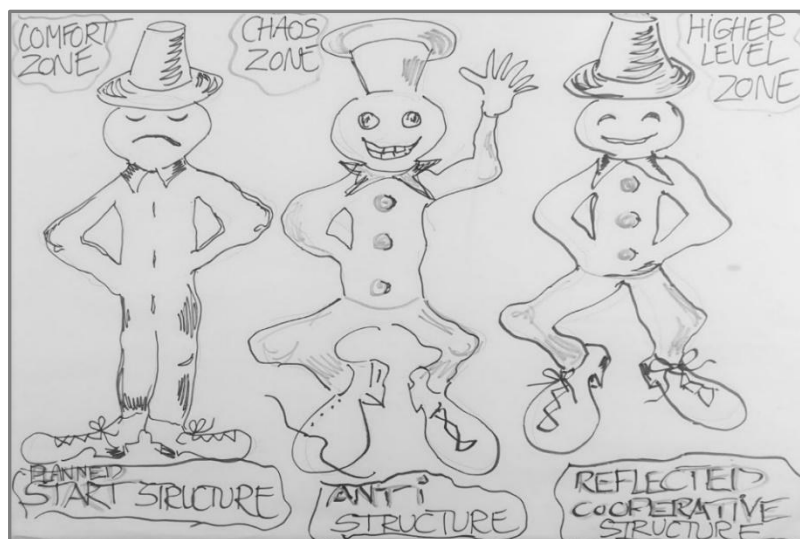
<https://jamboard.google.com/>

Moodle

Moodle on tasuta kursuste haldussüsteem ja õppeplatvorm. Tarkvara pakub võimalusi toetada koostööpõhiseid õpetamis- ja õppimismeetodeid. Moodle pakub virtuaalseid kursuseruume, kuid neis on ka ette nähtud töömaterjalid ja õppetegevused.

Moodle sisaldab lisaks muudele suhtlusmoodulitele nagu vestlus, foorum ja sõnumisüsteem (messenger) ka viki funktsiooni, mis võimaldab tekstide kallal ühist tööd teha. Selles osas on Moodle ka koostöist õpet võimaldav platvorm.

<https://moodle.org/>

Mugavustsoonist väljumine (© Pilt: kunstiteos)

4: Koostöine õppimine ja töötamine – kogemuste vahetamine

2021. aasta suvel/sügisel toimusid ARTWORK projekti partnerorganisatsioonide poolt läbi viidud arutelud kunstnike ja koolitajatega, et koguda teavet nende koostöise õppimise ja töötamise kogemuste kohta. Tulemused annavad tervikliku pildi kogu valdkonnast ja sellest, kuidas see saab õppida ja teha koostööd noorte ja täiskasvanud õppijate hüvanguks.

Teadlikkuse tõstmine koostöisuses, kus kohtuvad erinevate erialade esindajad

Osalejate sõnul vajab kunstnike, õpetajate, koolitajate ning haridus- ja sotsiaaltöötajate koostöö teadlikkuse tõstmist.

„See puudutab ka distantse erinevate erialagruppide vahel. See seisneb selles, et suudan oma sotsiaalpedagoogilise maailma kolleegidele edasi anda, miks on oluline kasutada kunsti ja teha koostööd kunstnikega, kes suudavad sügavamal tasandil tugevdada meie noorte suhteid iseenda ja välismaailmaga ning nende omavahelisi suhteid ja ühist vastutust jätkusuutlikus kogukonnas. Oluline on toime tulla selle keskse argumentatsiooniga ...”

Protsessile orienteeritud vs eesmärgipärane: vastastikuste tegevuste loomine

“Protsessi käigus tekkis midagi tõeliselt ilusat, aga me püüdsime oma tegevust ikkagi suruda sellesse struktuuri, mille olime eelnevalt välja mõelnud. [...] See ei toimunud ja olin tulemuses pettunud. [...] Ka osalejad polnud õnnelikud ega saanud lõpptulemusest rahulolu.”

Kunstiprotsessid vajavad raami ja struktuuri, mis on avatud ettearvamatutele sündmustele, spontaansusele, süžeepööretele ja kokkusattumustele. Raskused tekivad siis, kui protsessikeskseks tööks jääb liiga vähe aega või kui eesmärk eemaldub osalejatest. Kogu protsessi peetakse õppimiskogemuste jaoks oluliseks. Toote esitlus ja reaktsioonid sellele, enda tehtud töö reflekteerimine, publiku tagasiside jm mitte ainult ei muuda osalejaid nähtavaks ja säravaks, vaid aitavad kaasa ka enesetõhususe tugevdamisele. Lisaks sellele on protsessil oluline osa ka kogemuse või õpitu üle mõtisklemine.

Kunst kui võti tunnete tuvastamiseks ja tundmaõppimiseks

“Paljud pole kunagi oma tunnetega kokku puutunud ja neil on suur vajadus neid tunda ning neist rääkida. Näiteks ei pruugi nad teada, miks nad on vihased. Nad peavad õppima oma tundeid tuvastama ja mõistma, kuid see võib olla raske, kuna nad pole seda kunagi õppinud. Sageli peab

õppimine toimuma kaudselt muude tegevuste kaudu. Sama kehtib ka nende enda vajaduste väljaselgitamise kohta..."

Mitmed Taanis toimunud grupivestlusel osalenud kunstnikud väitsid, et neil on juba mitu pedagoogilisel ja/või sotsiaalsel erialal töötamise kogemust. Seega olid nad juba tuttavad mõtete ja vaatenurkadega, mis on seotud ARTWORK projekti põhiideega, mille eesmärk oli "liita" nii kontseptuaalsed kui ka praktilised koostöised käsitlused ja -metoodikad ametite üleselt kunstilistes, loomingulistes, pedagoogilistes ja sotsiaalsetes valdkondades. See kehtib eriti seoses tööga haavatavate sihtrühmadega nagu noored ja täiskasvanud.

Osalejad toovad välja kaks peamist väljakutset noorte ja täiskasvanute haavatavate sihtrühmade osas: tunnete ja vajaduste tuvastamine. Sihtgrupile tuleb luua turvaline ruum, kus järk-järgult julgetakse olla kontaktis oma tunnetega ja julgetakse ennast avada. Ühised vestlused, jagamine ja tagasiside andmine toimub pikema aja jooksul, mille jooksul grupijuhid jälgivad osalejaid ja märkavad ning toetavad neid erineval moel – näiteks läbi tahvlile kirjutatud märksõnade, plakatite, kollaažide ja joonistuste tegemise, liikumise, tantsu, kehalise väljenduse, luule, dramatiseeringu ja muu.

Uute koostöövormide loomine "kolmandas ruumis"

„Tegin installatsioone erinevates koolides. Õpilased olid üldiselt sellele uuendusele väga avatud. Õpetajad olid seevastu kinnisemad! Tegelikult aitasid nad protsessi keerulisemaks muuta. Minu kogemus näitab, et tavaliselt on väljakutseks loodud institutsiooniline raamistik..."

Mõned osalejad väitsid, et erinevate erialade raames oleks vaja koostada uued õppekavad ja -plaanid. Need peavad olema õppekavad ja hariduskavad, mis integreerivad süstemaatiliselt kunsti- ja loomemeetodeid kutseõppesse ning konkreetsete õpieesmärkide ja õpetamisjuhendite kaudu annavad konkreetseid näiteid selle kohta, kuidas kunstilisi/loomingulisi lähenemisviise ja metoodikaid saab integreerida professionaalsetesse õppeprotsessidesse, näiteks tuleviku jaoks õpetajatele, kasvatajatele ja sotsiaaltöötajatele.

Segameeskondades, kus töötavad koos erinevad spetsialistid, on võimalik katsetada uusi tehnikaid või meetodeid, mida varem pole kasutatud või millele ei olnud osalejatel varasemalt ligipääsu.

Kasvatajate roll ja sotsiaalpedagoogika

"Peab olema vahendaja ühelt poolt kasutajate –noorte – ja teiselt poolt kunstnike vahel. Need oleksid sotsiaalpedagoogilised spetsialistid. Seetõttu peame välja töötama ja ellu viima valdkondi läbivaid arendustöötubasid kunstnikele, haridustöötajatele ja sotsiaaltöötajatele, kus nad töötavad ühiselt välja"

professionaalsete lähenemisviiside ja metoodikate kombinatsioone, et tugevdada noorte kodanike suhtelist õppeprotsessi, et luua koos kolmas ühine ..."

Kunsti- ja kultuuripraktikud toovad ühisesse töösse õppijatega individuaalsed ja seega ainulaadsed esteetilised tajutasandid, toetades neid ja tunnustades neid. Pedagoogilises kontekstis eristatakse ühelt poolt õpetamise "tehnikat" ja didaktilisi elemente ning teiselt poolt "suhtumist", mis on seotud õpetajate ja õppijate individuaalsete isiksustega.

„Õpetaja ja rühmajuhina on mul loomulikult oma eesmärgid ja ma olen õnnelik, kui näen, et praktikad, mida ma kasutan, aitavad osalejatel saavutada neid arusaamu või emotsionaalseid tundeid, mida ma ootan, nagu suurem lõõgastus, enesekindlus, paremad sidemed kolleegidega, suurenenud avatus ja valmisolek oma probleeme kolleegidega jagada.“

Kunstilis-pedagoogilises tegevusega on oluline iseenda ja teiste tajude tasakaalustamise protsess, mis on alati sõltuv olukorrast ja milles on kaasatud osalejate emotsioonid. Kunsti- ja sotsiaalpedagoogid peaksid alati meeles pidama, et õpetamine ja õppimine on protsess, mida saab vaid piiratud ulatuses juhtida ja milles on kesksel kohal on õppijate subjektiivsus ja omavaheliste suhete potentsiaal.

Järeldused

- Kunstnike, kultuuritöötajate ja haridustöötajate vestlustes ilmnes kunstiliste tööviiside keerukus kõigi osalejate läbipõimuvates õppeprotsessides.
- Koostöist ja osalusprotsesse kogesid grupivestlustes osalejad rikastavatena: Ühelt poolt saab võimalikuks kontakt erinevate sotsiaalsete keskkondadega. Teisalt on kollektiivne kunstitegevus see, mis võimaldab uute kogemuste teket.
- Edukaks koostööks kunstnike ja koolitajate haridusprojektide puhul on oluline osapoolte vastastikune arendamine protsessi attavelmistamisest alates.
- Tuleb arvestada, et kunstitööl, kultuuritööl ja üldisel kasvatustööl on erinevad eesmärgid, mis algavad individuaalsest kunstilisest eneseväljendusest ja jõuavad vastastikuste õpitulemuste saavutamiseni. Seega tuleb esimese sammuna kunsti ja hariduse eduka koostöö arendamiseks kokku leppida eri osapoolte ühistes eesmärkides.
- Kunstiliste esitluste ja muude kunstiliste väljenduste kaudu saab selgeks, et kunst on jätkusuutlik suhete tähenduse teadvustamise viis. See kehtib nii inimestevaheliste suhete kui ka inimeste, looduse ja muude suhete kohta.

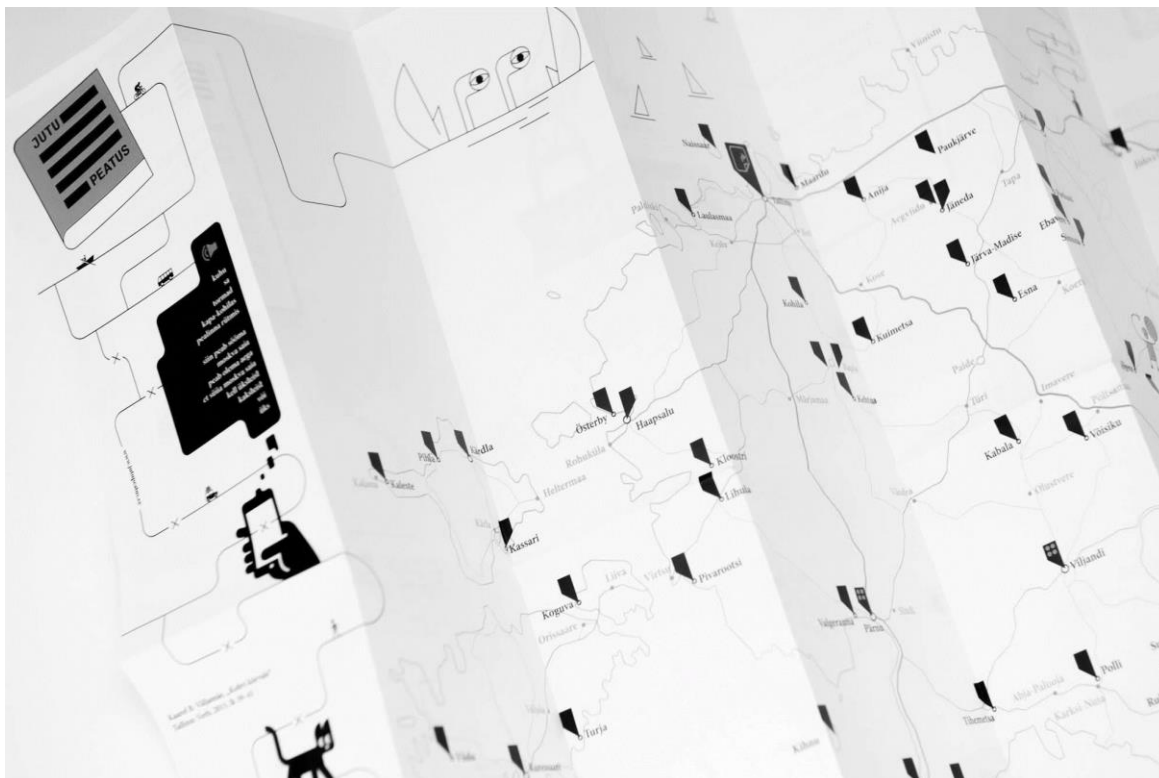
- Kunst kõigis oma väljendustes esindab praktikas alternatiivset pedagoogilist teed eluliste ühiskondlike probleemide teadvustamiseks nii isiklikul, sotsiaalsel kui ka ühiskondlikul tasandil.

5: Kuidas? Hariduse / kunstide / kultuuri koostöisus

Aktiivne koostöisus: kuidas see praktikas toimib? Järgnevalt leiate kolm näidet projekti ARTWORK partnerite kogemusest.

Eesti: Jutupeatus

Jutupeatuse projekt viidi läbi aastatel 2017-2018. See oli seotud Eesti Vabariigi 100. aastapäeva tähistamisega. Projektimeeskond valis eesti kirjanduse ajaloost välja 100 olulist Eesti kirjandusteost, mis olid seotud paigaga, millest kirjandusteos oli inspireeritud või siis mis oli inspireerinud kirjanikke. Jutupeatused olid äramärgitud paigad kindlas kohas või ruumis. Igal peatusel oli silt või plakat viitega selle kohaga seotud kirjandusteosele ja lühike tsitaat teosest. QR-koodi abil sai avada nutitelefoni abil veebilehe, millel oli kirjas sama tsitaat, rohkem infot kirjandusteose ja selle autori kohta. Sai ka kuulata katkendit jutupeatuse sisuga seotud kirjandusest, vaadata läheduses asuvate peatuste teisi asukohti. Igaüks sai ette võtta reisi oma kodupiirkonna lähistel või üle Eesti ning uurida lähemalt Eesti kirjanike ja kirjandusega seotud asukohti.

Jutupeatuse kaart (pilt © Tartu Loomemajanduskeskus)

Projekt oli suunatud paljudele sihtrühmadele. Kuna projekti raames loodud sildid pandi välja sajas kohas üle Eesti, siis nägi ja näevad neid ka praegu kõik, kes mööda jalutavad. Peamisteks sihtrühmadeks olid õpetajad ja koolilapsed. Õpetajatele pakuti projekti kodulehel spetsiaalseid haridusprogramme, kus lapsed said käia kuulamas katkendeid Eesti kirjanduse tippteostest.

„Arvan, et projekti eesmärk sai täidetud ja mingeid reaalseid takistusi ei olnud... Minu jaoks oli see väga põnev ja hariv projekt – esmalt tegime koostööd kohalike raamatukogudega ja jagasime infot ka laiemale sihtrühmale. Sain siis ja saan siiani nii palju kirju oma meiliaadressile. Inimesed on tänulikud ja rahul. Nad ütlesid, et olid emotsionaalselt liigutatud ning projekt aitas neil mõista, kui palju ilusat luulet ja kirjandust meil Eestis on – eriti nende kodupaikades. Samuti oli veebisaidi üldine küllastatavus tähelepanuväärne.

1 100 vestluspeatusest (pilt © Tartu Loomemajanduskeskus)

Projekt pälvis mitmeid auhindu. Visuaalse kujunduse autorid said Euroopa disainiauhinna. Raamatukoguhoidjate ühing andis sellele kui aasta kirjandustöö projektile välja aastapremia. Giidid on võtnud neid jutupeatuse silte enda linnatuuride kavva.

“Päris huvitav oli ka kohtade leidmise protsess. Kutsusime õpetajad ja kohalikud raamatukoguhoidjad endaga koostööd tegema ja erinevaid kohti välja pakkuma. Püüdsime leida intrigeerivaid lauseid või lõike. Näiteks Runneli luuletus Maa tuleb täita lastega. See silt pandi vana sünnitusmaja ette ja kasutati kahte rida autori erinevatest luuletustest: “Maa tuleb täita lastega” ja “Elu kõik on ajalik”.

Saksamaa: kultuuri- ja keelelaagrid

Uude riiki jõudmine ja ümberorienteerumine uude keskkonda – mõnikord pärast traumeerivaid kogemusi päritolumaal kui ka pikki ja vahel ohtlikke põgenemis- või rändeteid – nõuab kogu inimese sisemise maailma isiklikku ümberhindamist. Keelelaagrid kui mitteformaalse õppimise võimalused võivad aidata ka niisuguseid kogemusi analüüsida. Saksamaa keelelaagrid pakuvad pagulastele metoodikat, mille abil neil on võimalus kombineerida keeleõpet isiklike lugudega. Sel moel aitavad laagrid kaasa noorukite ja noorte eneseteadlikkuse suurendamisele.

Juba aastaid on VNB korraldanud koolivaheaegadel kultuuri- ja keelelaagreid rändetaustaga õpilastele. Näiteks 2018. aastal korraldati kahepäevane noortelaager, kus said kokku 20 rändeaialooga noort pealkirja all "Mis lahti? Demokraatia!" Loode-Saksamaal Barnstorfi külas. Laager andis maapiirkondade noortele võimaluse omavahel mõtteid vahetada, end leida ning oma soove ja vajadusi väljendada.

Laagri keskmes oli demokraatlik haridus. Demokraatia olulised elemendid nagu kaasotsustamine, hääletamine, huvide üle läbirääkimine ja muu taoline mängiti praktiliselt läbi ja osalejad kogesid seeläbi demokraatiat enda jaoks uuel moel. Saadud kogemusi kajastati aruteludes. Kogu õppe sisu tuli noortelt endilt ja õppeprotsess lähtus nende kogemustest. Erinevates töötubades oli noortel võimalus õppida ja proovida oma mõtete ja arvamuste väljendamist eri vormide kaudu, nt kunsti, muusika või videolavastusega. Samuti sai nende sõnum avalikuks ja laiemale sihtrühmale suunatuks ajakirjanduse ja grafiti töötoas. Näiteks graffiti töötoa ajal pihustati tänaval kriidivärviga seintele selliseid väiteid nagu "Sõda pole". Ajakirjanduse töötoas intervjuerisid noored väikestes gruppides möödujaid sellistel teemadel nagu rassism, diskrimineerimine, rahu ja õiglus.

Pilte kultuuri- ja keelelaagrist (© VNB)

Laagri kokkuvõte oli osalejate poolt väga positiivne. Kahe nädala jooksul kujunes välja suurepärase grupiõhkkond ning osalejad said rohkem enesekindlust ja turvatunnet oma arvamuse avaldamisel ja seisukoha esindamisel.

Seda tüüpi keelelaagrid järgivad põhimõtet, et noorukitele ja noortele täiskasvanutele antakse võimalus mõelda oma unistustele ning väljendada end uues, kultuuriüleses kontekstis. Pedagoogide põhiülesanne keelelaagrites on pakkuda osalejatele võimalusi tegeleda noorte uute alguste toetamisega. Noortel on võimalus ennast väljendada individuaalselt kirjakeeles ja dialoogis, läbi erinevate meediavõimaluste ja disaini kaudu, maalimise või muu kujutava kunsti, muusika, kehakeele ja esituse kaudu ning kogu protsessis tehakse ka palju koostööd.

Kultuuri- ja keelelaagrist osavõtjad (Pilt © VNB)

Keelelaagrid pakuvad õpet, mis peegeldab noorte igapäeva elu, elu nende maailma ruumis, kultuurikontekstis, õppeasutuses, vabal ajal ja eakaaslaste hulgas. Need on kõige paremas mõttes noori ja noori täiskasvanuid kaasavad koolitused.

Mõned näited kasutatud meetoditest:

Uurimuslik ekskursioon fotograafia ja intervjuude abil, kus tekstil ja helil on nii dokumentaalne kui kontseptuaalne iseloom. Uurimine, sõnade leidmine, intervjuustrateegia, väljas käimine ja liikumine on noorte ja noorte täiskasvanute tööprotsessi olulised elemendid. Intervjuu läbiviimise viisis või salvestuse

ülesehituses ja tulemuste hilisemas esituses avalduvad privaatse ja avaliku, võõra ja tuttava, keskkonna ja looduse ristumiskohad.

Seos kõnekeele ja muude ekspressiivsete väljenduslike keelte vahel (heli, keha, kunst jm) võimaldab koodivahetuse loomingulisi vorme: nähtust, mida keele- ja kultuurilaagrites teadlikult soodustatakse ning mis viib eelkõige osalejate mitmekeelsuse edasiarendamiseni.

Kutse noortelaagrisse sügisel 2020 (Pilt © VNB)

“On oluline kasutada kunsti jõustamiseks, mitte esmajärjekorras paremate õpitulemuste saavutamiseks. See on midagi, mida iga kunstnik ei suuda. Peate suutma töötada ka noorte täiskasvanute vaheliste suhetega ja nende endiga. Ei piisa sellest, et oled oma erialal ehk kunstnikuna hea. Koolitajatel peab olema ka hea koostöö kunstnikega ning loov lähenemine kunstile ja loovusele. Kunsti-hariduse koostöö kontseptsiooni tuleks arendada koos meeskonnas, mitte “ostma” oma projekti kunstnikku sisse ja hoida mõlemad suunad lahus.”

Austria: LERNKUNST

26

LERNKUNST _____

_____ on õppimine kunstiliselt loomingulistes protsessides.

_____ avab ruumi kohtumiseks ja dialoogiks.

_____ avardab silmaringi ja muudab vaatenurki.

_____ töötab välja kultuuridevahelise hariduse strateegiaid.

_____ muudab sotsiaalse osalemise konkreetseks ja käegakatsutavaks.

_____ tugevdab enda esindatust.

Programmi LERNKUNST (“õppimiskunst”) raames tegelesid KUNSTLABOR Grazi kunstnikud ja pedagoogid kunstiliste ja pedagoogiliste protsesside omavaheliste seoste küsimustega.

Kunstiliselt loomingulised protsessid võtavad lähtepunktiks osalejate individuaalsed keskkonnad, pakuvad lugematuid võimalusi juhuõppeprotsesside hõlbustamiseks,

kutsuvad inimesi tegutsema, kutsuvad seisukohta võtma, erinevaid vaatenurki omaks võtma ja neid katsetama ning võimaldavad osalejatel sõnastada ja arutada oma küsimusi senitundmatute tööprotsesside kaudu. Nad on lõbusad, kasvatavad uudishimu ja tõstavad motivatsiooni.

LERNKUNST rakendab kaasaegse kunsti tööstrateegiaid uurimistöö tegemiseks, taju ja kogemuse visualiseerimiseks ning osalusel põhinevate koostööprotsesside arendamiseks. Selle raames leiutatakse lugusid, avatakse ruumi kujutlusvõimele, osalejad töötavad kollaažide ja *mash-up'ide*, multimeediainstallatsioonide, fotograafia, heliliselt kirjeldatud piltide, teatrilavastuste või *stop motion* filmidega.

Kunstitulemuste esitlemine publiku ees mängib selles protsessis üliolulist rolli, kuna see soodustab osalejate nähtavust, tunnustamist ja tagasisidet. Ka muutuste, kogemuste ja uute tegutsemisviiside reflekteerimine osutub selle meetodi puhul ülioluliseks.

LERNKUNST on seni teostanud arvukalt kunstiprojekte ja avaldanud oma meetodeid nn *Methodenboxina* (meetodite kastina).

Film LERNKUNST: <https://www.youtube.com/watch?v=xbrQjEMa-Sk&t=3s>

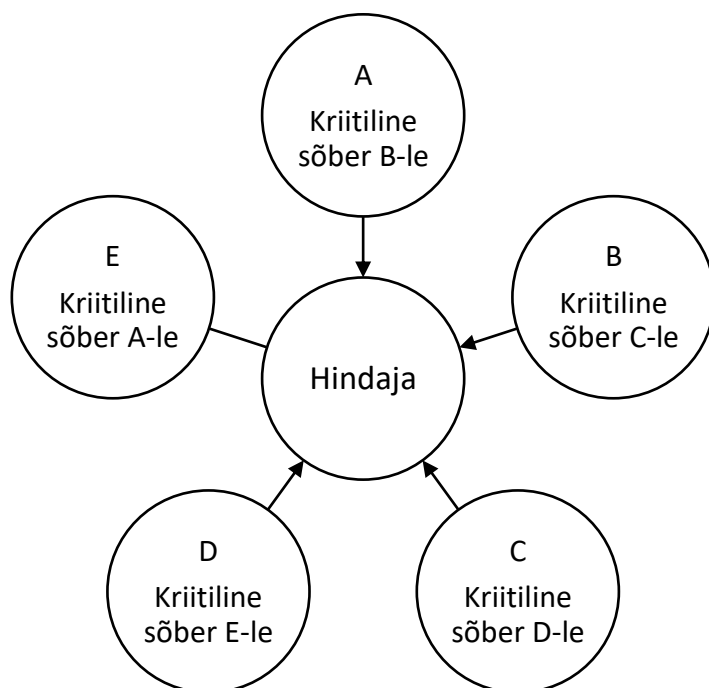
6: Koostöise õppimise ja tööprotsesside hindamine

Koostöise õppimise ja tööprotsesside ajal ning pärast protsessi on vaja analüüsida rühma omavahelist läbisaamist eesmärkide ja soovitud tulemuste kontekstis. Järgmised lähenemised ARTWORK partnerorganisatsioonide praktikast aitavad mõista ja analüüsida koostööprotsesse, tuvastada nii häid tavasid kui ka nõrkuseid ning täiustada võimalikke tegevusi.

Kriitiliste sõprade ring

“Kriitiliste sõprade ring” on läbiproovitud metoodika, mida saab lihtsustatud versioonis kasutada, et analüüsida projekti arengut. Algselt töötati see välja kollegiaalseks dialoogiks koolides ja ülikoolides.

Mudel põhineb iga grupi liikme jaoks kriitilise sõbra tuvastamisel ja selles palutakse igal rühmaliikmel käituda ühe grupiliikme kriitilise sõbrana.

Kriitiliste sõprade ring (oma kujutis)

Hindaja (see võib olla rühmast väljavalitud inimene) esitab küsimusi, grupi liikmed vastavad kirjalikult ning edastavad vastused oma kriitilisele sõbrale, kes annab seejärel vastajale tagasisidet. Tulemused edastatakse hindajale, seejärel võrreldakse ja analüüsitakse vastanute vastuseid ja jälgitakse, et kõik esiletõstmised või probleemid saaks tõhusalt tuvastatud ja vajadusel nendega tegeletud.

See tagasiside/edastuse metoodika sobib eelistatavalt kuni 10-liikmelistele gruppidele, vastasel juhul vajaks ringist kogutava info hulk põhjalikumat protseduuri.

Esteetiline päevik

Esteetiline päevik on meetod, mis on suunatud eelkõige loomeprotsessides töötavatele kunstnikele, et suhelda erinevate rühmadega, st noorte täiskasvanute, marginaliseeritud või haavatavate rühmadega.

Meetodit saab kasutada nende sisemiste protsesside kaardistamiseks ja raamistamiseks, samuit keskkondade kujundamiseks, kus inimesed saavad oma ideid ja pädevusi arendada ning oma kogemusi kajastada. Selleks kasutatakse erinevaid metodoloogilisi lähenemisviise.

Esteetilise päeviku metoodika üksikasjalik kirjeldus on ARTWORK projekti poolt eraldi välja antud.

Stseen esteetilise päeviku töötoast Tartus (pilt © VNB)

Viited

Bundesvereinigung Kulturelle Kinder- und Jugendbildung (BKJ) e.V. (2016): Perspektive Künste - Arbeitsfeld Kulturelle Bildung. Texte, Materialien, Methoden für Kulturschaffende. Available online: <https://kompetenzkurs.de/publikation.html> (as at: 12 April 2022)

Chi, Michelene T. H. / Wylie, R (2014): The ICAP Framework. Linking Cognitive Engagement to Active Learning Outcomes. *Educational Psychologist*, 49:4, 219-243, DOI: 10.1080/00461520.2014.965823

Csikszentmihalyi, Mihaly (1996). *Creativity: Flow and the Psychology of Discovery and Invention*. New York: Harper Perennial. ISBN 0060928204

EPALE Ressourcen Kit Kunst, Kultur, Kreativität. EPALe Deutschland 2021. Available online: <https://epale.ec.europa.eu/de/blog/epale-deutschland-ressourcen-kits> (as at: 12 April 2022)

Harasim, L.; Hiltz, S.R.; Teles, L.; Turoff, M. (1995): *Learning Networks. A field guide to teaching and learning online*. Cambridge

Kim, M.K. et al. (2014): The experience of three flipped classrooms in an urban university: an exploration of design principles. *Internet and Higher Education*, 22: 37–50.

Lehikoinen, K (2018): *Learning Creativity at Schools: A Vision for the Future*. Available online: <https://blogit.uniarts.fi/kirjoitus/learning-creativity-at-schools-a-vision-for-the-future/> (as at: 05 April 2022)

Lehikoinen, K et. al. (2021): *Conflicting professional identities for artists in transprofessional contexts. Insights from a pilot programme initiating artistic interventions in organisations*. Available online: <https://www.academia.edu/49232207> (As at: 31 March 2022)

Mezirow, J. (2012): "Learning to Think Like an Adult: Core Concepts of Transformation Theory" In: Taylor, Edward W.; Cranton, Patricia: "The Handbook of Transformative Learning. Theory, Research and Practice." Jossey-Bass, San Francisco: 73–95.

Owen, H.H. (1993): Open Space Technology. A User's Guide. Available online: <https://elementaleducation.com/wp-content/uploads/temp/OpenSpaceTechnology--UsersGuide.pdf> (As at: 05 April 2022)

Schwabe, G; Valerius, M. (2001). Grundlagen des kollaborativen Lernens mit neuen Medien. WISU - das Wirtschaftsstudium, 30(10): 1360-1368.

Whitchurch, C. (2008): Shifting identities and Blurring Boundaries: The Emergence of Third Space Professionals in UK Higher Education. In: Higher Education Quarterly, vol. 62, No. 4: 377-396.

Projektipartnerlus

artwork

Artwork on riikidevaheline partnerlusprojekt, mida rahastatakse Erasmus+ programmi raames (koostööpartnerlused täiskasvanuhariduses, 2021-2023). Projekti põhieesmärk on hõlbustada kunstnike teed täiskasvanu- ja täiendõppesse, arendades nende pedagoogilisi pädevusi. Partnerkonsortsiumisse kuulub 5 organisatsiooni erinevatest Euroopa riikidest:

- Austria: UniT GmbH (juhtpartner / www.uni-t.org)
- Saksamaa: Verein Niedersächsischer Bildungsinitiativen e.V. (www.vnb.de)
- Eesti: Tartu Loomemajanduskeskus (www.lmk.ee)
- Soome: Uniarts (www.uniarts.fi)
- Taani: MHT consult Aps (www.mhtconsult.dk)

32

Rahastatud Euroopa Liidu poolt. Avaldatud seisukohad ja arvamused on ainult autori(te) omad ega pruugi kajastada Euroopa Liidu või Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusameti (EACEA) seisukohti ja arvamusi. Euroopa Liit ega EACEA nende eest ei vastuta.

See töö on litsentsitud rahvusvahelise litsentsi Creative Commons Attribution- ShareAlike 4.0 alusel. Selle litsentsi koopia vaatamiseks külastage aadressi <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/> või saatke kiri aadressile Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.